

הלכות נדרים פרק ו

א. שנים שנאסרה הנאת כל אחד מהן על חברו, בין בנדר בין בשבועה הרי אלו מתרין להחזיר אבדה זה לזה, מפני שהיא מצוה. ובמקום שדרך שנוטל שכר המחזיר את האבדה, יפל השכר להקדש שאם יטל שכר, נמצא נהנה; ואם לא יטל שכר, נמצא מהנה.

ב. ומתרין בדברים שהן בשתפות כל ישראל, כגון הר הבית והעזרות והבאר שבאמצע הדרך; ואסורין בדברים שהן בשתפות כל אנשי העיר, כגון הרחבה שבעיר והמרחץ ובית הכנסת והתבה והספרים.

ג. וכיצד יעשו, כדי שיהיו מתרין בדברים אלו: כל אחד משניהם כותב חלקו לנשיא, או לאחד משאר העם, ומזכה לו בחלקו על ידי אחר. ונמצא כל אחד מהן כשיכנס למרחץ שהוא לכל אנשי העיר, או לבית הכנסת אינו נכנס לרשות חברו, אלא לרשות אחרים: שהרי כל אחד מהן נסתלק מחלקו במקום זה, ונתנו במתנה.

ד. היו שניהם שתפין בחצר אם יש בה דין חלקה הרי אלו אסורין להכנס לה, עד שיחלקו ויכנס כל אחד ואחד לחלקו; ואם אין בה דין חלקה כל אחד ואחד נכנס לביתו, והוא אומר בתוך שלו נכנס. ובין כך ובין כך, שניהם אסורין מלהעמיד רחים ותנור ומלגדל תרנגולין בחצר זו.

ה. שנים שהיו שתפין בחצר, ונדר אחד מהן שלא יהנה בו השני כופין את הנודר למכור חלקו. נדר שלא יהנה הוא בשני הרי זה מתר להכנס לביתו, מפני שברשותו הוא נכנס; אבל אינו יכול להשתמש בחצר, כמו שבארנו.

ו. היה אחד מן השוק אסור בהנית אחד משניהם, הרי זה מתר להכנס לחצר זו מפני שהוא אומר לו, לתוך שלחברך אני נכנס, ואיני נכנס לתוך שלך.

ז. מי שאסר הנית אמה מן האמות על עצמו הרי זה מתר לקח מהן ביותר, ולמכור להן בפחות. אסר הניתו עליהן אם שומעין לו שיקח מהן בפחות וימכר ביותר, מתר; ואין גוזרין כאן שלא ימכר, גזרה שמה יקח שהרי לא נדר מאיש אחד כדי שנגזור עליו, אלא מאמה בלה, שאם אי אפשר לו לשא ולתן עם זה, ישא ויתן עם אחר.

ח. לפיכך אם אסר הניתו עליו הרי זה משאילן, ומלוה אותן; אבל לא ישאל מהן, ולא ילוה מהן. אסר הניתו עליהן, והניתו עליו לא ישא ויתן עמהן; וכן הם לא ישאו ולא יתנו עמו, ולא ישאל ולא ישאיל להן, ולא ילוה מהן, ולא ילוה אותן. אסר על עצמו הנית בני העיר אסור להשאל על נדרו, לחכם מבני אותה העיר ההיא; ואם נשאל והתיר לו, הרי נדרו מתר כמו שבארנו.

ט. מי שאסר הנית הבריות עליו הרי זה מתר להנות בלקט שכחה ופאה ומעשר עני המתחלק בגרנות, אבל לא שבתוך הבית.

י. מי שאסר הניתו על הכוהנים, ועל הלויים הרי אלו באין ונוטלין מתנותיהן על כרחו; ואם אמר כוהנים אלו ולויים אלו

הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרִין, וַיִּתֵּן תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשָׂרוֹתָיו לְכוֹהֲנִים וּלְוִיִּם
אַחֲרֵים. וְהוּא הָדִין בַּמִּתְנֹת עֲנִיִּים, עִם הָעֲנִיִּים.

יא. מִי שֶׁהֵיטָה הֵנִיתוֹ אֲסוּרָה עַל חֲבֵרוֹ, וְאֵין לַחֲבֵרוֹ מֶה יֵאכֹל
הוֹלֵךְ אֶצֶל הַחֲנוּנִי וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי אֲסוּר בַּהֲנִיתִי וְאִינִי יוֹדֵעַ
מֶה אַעֲשֶׂה: אִם הֵלֶךְ הַחֲנוּנִי וְנָתַן לוֹ, וּבָא וְנָטַל מִזֶּה הָרִי זֶה
מִתֵּר.

יב. הָיָה בֵּיתוֹ לִבְנוֹת, גָּדְרוֹ לְגֹדֵר, שָׁדָהוּ לְקֶצֶר, וְהֵלֶךְ אֶצֶל
הַפּוֹעֲלִים וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי אֲסוּר בַּהֲנִיתִי וְאִינִי יוֹדֵעַ מֶה אַעֲשֶׂה,
וְהֵלְכוּ הֵן וַעֲשׂוּ עִמּוֹ, וּבָאוּ לָזֶה וְנָתַן לָהֶן שְׂכָרָן הָרִי זֶה מִתֵּר:
שֶׁנִּמְצָא זֶה שִׁפְרָע לּוֹ חוּבוֹ, וּכְבֵּר בְּאַרְנוֹ שֶׁזֶה מִתֵּר לְפָרַע חוּבוֹ.

יג. הָיוּ מֵהִלְכִּין בַּדֶּרֶךְ, וְאֵין לוֹ מֶה יֵאכֹל נוֹתֵן לְאַחֵר מִשּׁוֹם
מִתְּנָה, וְהָלַךְ מִתֵּר בָּהּ; וְאִם אֵין עִמָּהֶן אַחֵר, מֵנִיחַ עַל הַסֵּלַע
וְאוֹמֵר, הָרִי הֵן מִפְּקָרִין לְכָל מִי שִׁיחַפֵּץ, וְהָלַךְ נוֹטֵל וְאוֹכֵל.

יד. נָתַן לְאַחֵד מִתְּנָה וְאוֹמֵר לוֹ, הָרִי הַסְּעוּדָה הַזֹּאת נְתוּנָה לָךְ
מִתְּנָה, וַיָּבֹא פְלוֹנִי שֶׁהוּא אֲסוּר בַּהֲנִיתִי, וַיֵּאכֹל עִמָּנוּ הָרִי זֶה
אֲסוּר. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אִם נָתַן לוֹ סֵתָם, וַחֲזוֹר וְאוֹמֵר לוֹ, רְצוֹנְךָ
שְׂיִבּוֹא פְלוֹנִי וַיֵּאכֹל עִמָּנוּ אִם הוֹכִיחַ סוּפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ, שֶׁלֹּא
נָתַן לוֹ אֲלֹא עַל מִנַּת שְׂיִבּוֹא פְלוֹנִי וַיֵּאכֹל הָרִי זֶה אֲסוּר: כְּגוֹן
שֶׁהֵיטָה סְעוּדָה גְּדוֹלָה, וְהוּא רוֹצֵה שְׂיִבּוֹא אָבִיו אוֹ רֵבּוֹ וְכִיּוֹצֵא
בָּהֶן לֵאכֹל מִסְּעוּדָה זוֹ, שֶׁהָרִי סְעוּדָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו, שֶׁלֹּא גָמַר
לְהַקְנוֹת לוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה.

טו. כָּל מִתְּנָה שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ, לֹא תִהְיֶה מְקַדֶּשֶׁת אֵינָה מִתְּנָה.
וְכָל הַנוֹתֵן לָזֶה מִתְּנָה עַל מִנַּת לְהַקְנוֹתָהּ לְאַחֵר, הָרִי זֶה הָאֲחֵר
קָנָה בְּעֵת שִׁיקְנָהּ לוֹ הָרֵאשׁוֹן; וְאִם לֹא הִקְנָה לוֹ הָרֵאשׁוֹן לְאוֹתוֹ
הָאֲחֵר, לֹא קָנָה לֹא רֵאשׁוֹן וְלֹא שֵׁנִי.

טז. מִי שֶׁנֶּאֱסְרָה הֵנִיתוֹ עַל בַּעַל בֵּתוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְתַת לְבֵתוֹ
מַעוֹת, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה נִהְיִית מִהֵן, וּמוֹצִיאָה אוֹתָן בַּחֲפָצֶיהָ הָרִי
זֶה נוֹתֵן לָהּ וְאוֹמֵר לָהּ, הָרִי הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לָךְ בַּמִּתְּנָה,
וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְבַעֲלֶיךָ בָּהֶן רִשּׁוֹת, אֲלֹא יִהְיוּ לָמָּה שֶׁאֵת
נוֹתְנָת לְפִיךָ, אוֹ לָמָּה שֶׁתִּלְבָּשִׁי, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִפְלוּ אָמַר לָהּ,
עַל מִנַּת שֶׁאֵין לְבַעֲלֶיךָ בָּהֶן רִשּׁוֹת, אֲלֹא מֶה שֶׁתִּרְצִי, עֲשִׂי בָּהֶן
לֹא קָנָם הַבַּעַל; וּמֶה שֶׁתִּרְצֶה, תַּעֲשֶׂה בָּהֶן.

יז. אֲבָל אִם נָתַן לָהּ מִתְּנָה וְאוֹמֵר לָהּ, עַל מִנַּת שֶׁאֵין לְבַעֲלֶיךָ
בָּהֶן רִשּׁוֹת, וְלֹא פָּרַשׁ שֶׁתִּהְיֶה הַמִּתְּנָה הַזֹּאת לְכֶךָ וּלְכֶךָ, אוֹ לָמָּה
שֶׁתִּרְצֶה תַּעֲשֶׂה בָּהּ הָרִי קָנָה אוֹתָהּ הַבַּעַל לֵאכֹל פְּרוּתֶיהָ: וְדָבָר
זֶה אֲסוּר, שֶׁהָרִי הוּא אֲסוּר בַּהֲנִית חוֹתְנוֹ.